

Ett regionalt inspektionsprojekt i Stockholm 2003

Best.nr. 510 775

Sundbyberg i april 2004

Utgivare: Kemikalieinspektionen©

Beställningsadress: Närservice, Margretedalsvägen 6, 646 34 Gnesta

Fax 0158-24 51 36, e-post gnestalagret@ams.amv.se

Innehållsförteckning

Företagsurval.....	2
Genomförandet.....	2
Kontrollen.....	3
Stockholmsprojektet.....	4
Resultat.....	4
Seminarium.....	5
Slutsatser från RIO 2004-04-02.....	5
Bakgrund.....	6
Brister.....	6
Vanligt förekommande brister i produktionsinformationen.....	6
Åtgärder.....	7
Förbud.....	8

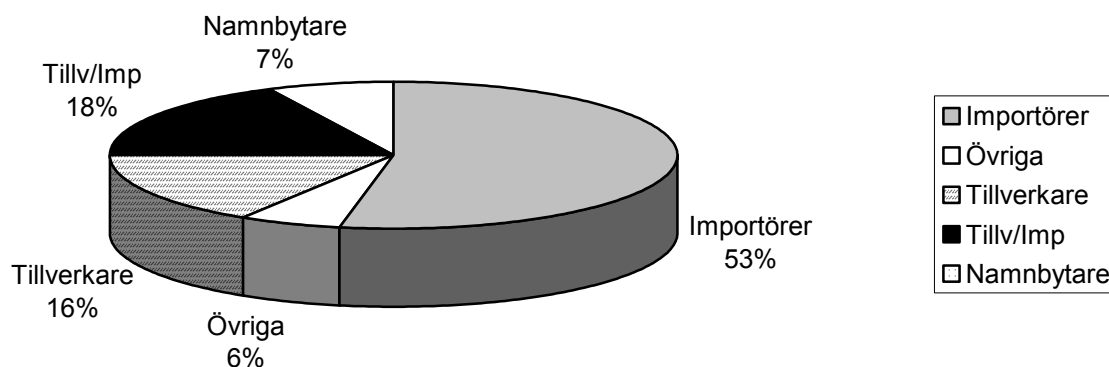
Under 2003 genomfördes ett regionalt inspektionsprojekt i Stockholm. I denna rapport redovisas det övergripande resultatet från inspektionsprojektet. Statistiken i rapporten baseras på 69 inspekterade företag. Alla inspektioner var inte avslutade när sammanställningen av statistiken gjordes.

Företagsurval

De regionala inspektionsprojekten (RIO) omfattar normalt ett län. Eftersom Stockholms län är för stort för ett inspektionsprojekt inskränktes projektet till att omfatta endast Stockholms kommun. Detta även med vetskap om att det fanns många företag i kommunen som aldrig inspekterats.

En sökning i Kemikalieinspektionens produktregister genomfördes för att hitta samtliga företag som importerar, tillverkar och/eller namnbyter kemiska produkter och som finns i Stockholms kommun. Sökning gav 178 företag och 74 av dessa utvaldes sedan att ingå i projektet RIO Stockholm 2003 (RIO= Regional InspektionsOmgång). Urvalet baserades på hälso- och miljöfarligheten kopplad till företagets produkter samt antalet produkter. Egenanvändare och företag som hade varit föremål för inspektion under de senaste tre åren valdes bort.

**Företagstyper
RIO 2003**

De flesta inspekterade företagen är importörer. Av samtliga företag i Kemikalieinspektionens produktregister importerar cirka 80 % en eller flera produkter.

Genomförandet

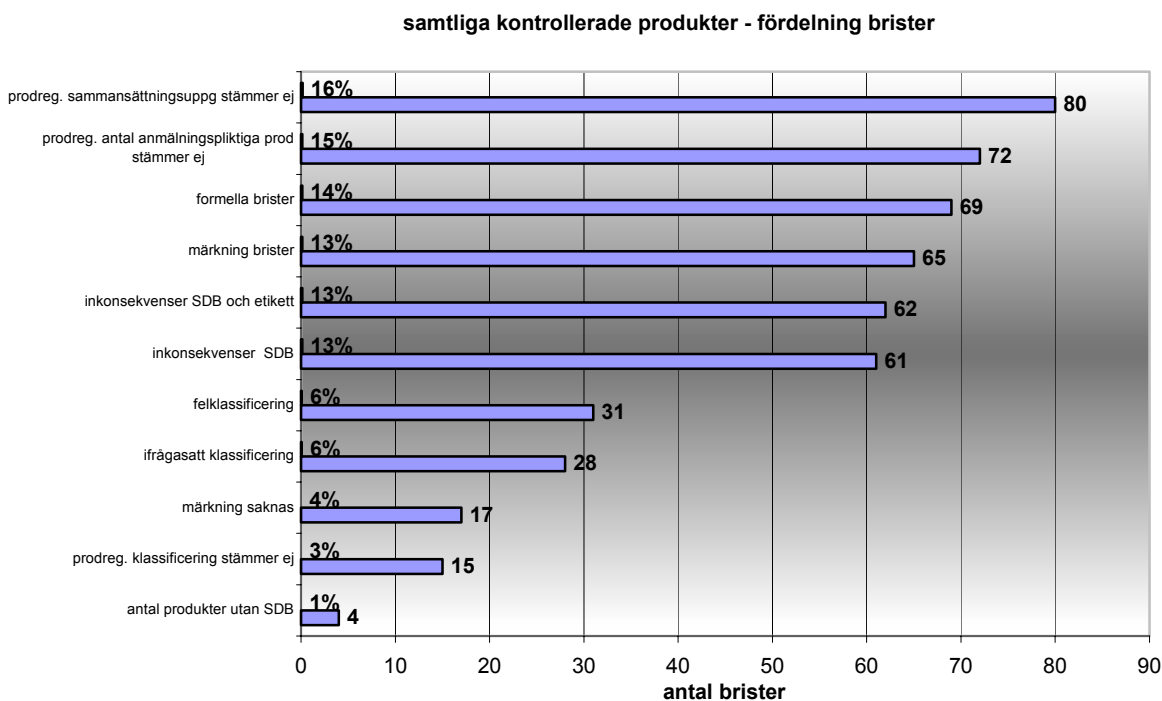
Drygt 40 av företagen inspekterades brevledes vilket innebar att de förelades att redovisa sin produktinformation i form av varuinformationsblad/säkerhetsdatablad (VIB/SDB) samt förpackningsmärkning. Cirka 90 % av dessa företag gjorde detta inom utsatt tid. Resterande företag kom in med redovisning cirka två veckor efter utsatt datum.

Övriga drygt 30 företag i projektet inspekterades på plats under tiden mars – juni. Vid cirka hälften av dessa besöksinspektioner deltog representanter för kommunen och Länsstyrelsen.

Kontrollen

Vid inspektionerna kontrollerades företagens efterlevnad av kemikalielagstiftningen. Främst granskades företagens produktinformation (klassificering, märkning och VIB/SDB) men även eventuellt tillstånd för överlåtelse av särskilt farliga kemikalier samt riktigheten i sammansättningsuppgifter som rapporterats till produktregistret.

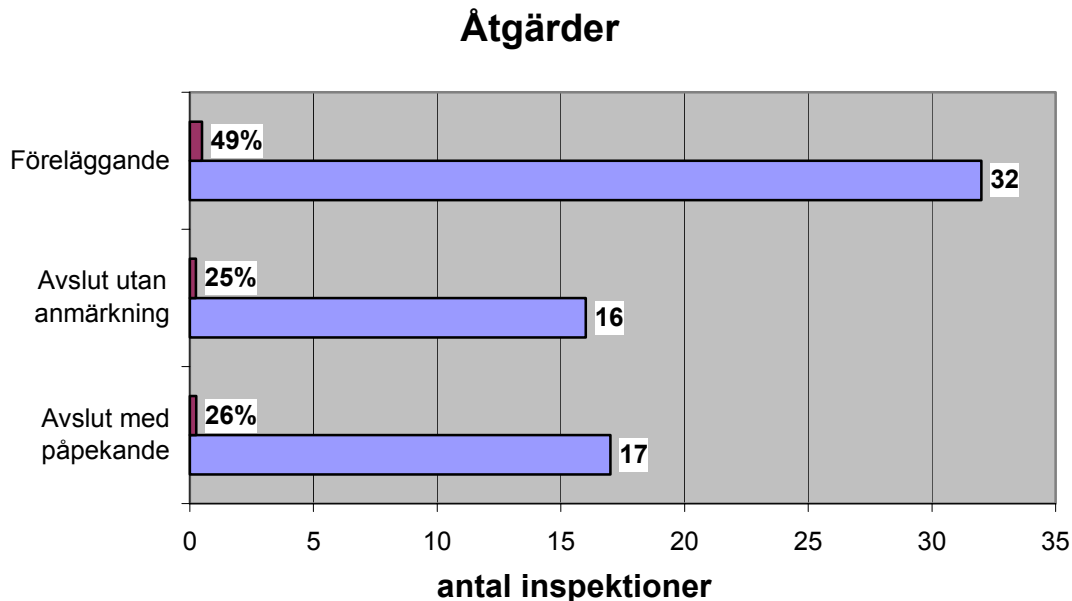
De företag som inspekterades representerar tillsammans cirka 6000 produkter. Den största delen (73 %) av dessa produkter är avsedda för enbart yrkesmässig användning. Resterande (27 %) fördelar sig lika på konsumenttillgängliga produkter och sådana produkter som når både konsumenter och yrkesmässiga användare. Under inspektionsprojektet kontrollerades cirka 485 produkter vilket motsvarar cirka 8 % av det totala antalet produkter. Företagen redovisade ett representativt urval av sina produkter. Vid inspektionerna granskades 1 – 19 produkter som av företaget bedömts och klassificerats som hälsofarliga/miljöfarliga och 1 – 11 ej hälsofarliga/miljöfarliga. När inspektioner sker på plats kan KemI begära att få se produkter som av någon anledning verkar mer intressanta.

De flesta bristerna rörde de uppgifter företagen lämnat till produktregistret.

Stockholmsprojektet

I följande diagram framgår fördelningen av de åtgärder Kemikalieinspektionen vidtagit efter granskning av företagens första redovisning.

Cirka hälften av företagen hade så allvarliga brister att ett föreläggande gjordes. För några av dessa företag beslutades om miljöstraffavgift. Ett antal av företagen anmäldes också till åklagarmyndigheten.

Resultat

Nära hälften av inspektionerna i det aktuella projektet avslutades direkt. Hälften av dessa avslutades med påpekanden. För drygt hälften av inspektionerna var bristerna så stora att förelägganden med redovisningskrav gjordes.

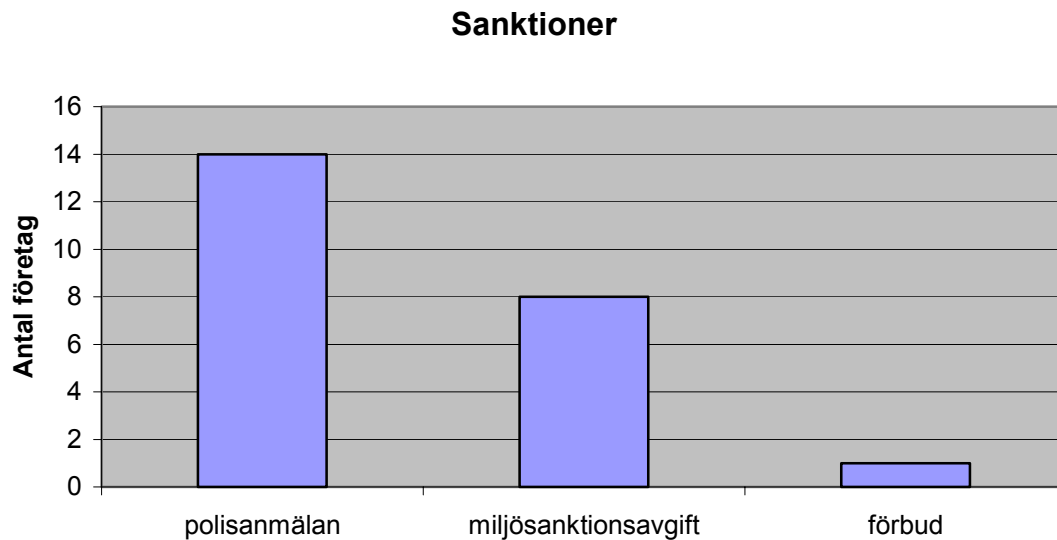
- Samtliga företag som överlåter kemiska produkter för yrkesmässigt bruk hade VIB/SDB på svenska.
- Distributionen av dessa är inte helt säkerställd för sju av företagen
- Barnskyddande förslutningar fanns för de produkter som skulle ha det.
- Taktill märkning saknades för tre produkter.
- Åtta av företagen överlåter tillståndspliktiga produkter och för tre av dessa saknades tillståndet.
- 13 företag anlitar konsulter för sin produktinformation.
- Tio av företagen uppger att de är miljöcertifierade (ISO/EMAS).
- 11 företag uppger att de är kvalitetscertifierade (ISO 9000 eller motsvarande)

Observera att frågor angående distribution av VIB/SDB, konsult, överlåtelsetillstånd samt miljö- och/eller kvalitetscertifiering inte har ställts till de företag som brevinspekterats.

Inspektionsprojektet har hittills resulterat i att 14 företag har polisanmälts. Tre av företagen saknade tillstånd, sex saknade eller hade brister i förpackningsmärkningen, två hade inte anmält produkter till produktregistret och fyra hade underlåtit att klassificera sina produkter med avseende på miljöfarlighet.

För åtta av företagen har beslut tagits om miljöstraffavgift. Miljöstraffavgifterna varierar mellan 15 000 och 25 000 kr.

Ett företag belades med förbud som sedan hävdes efter inkommen redovisning från företaget.

14 företag polisanmäldes i årets RIO. Det motsvarar cirka 18 %. Vanligtvis ligger andelen polisanmälningar i RIO-projekten på cirka 10 %. Den nya regeln om miljöfarlighetsmärkning för beredningar är en viktig orsak till ökningen av anmälningar.

Seminarium

Ett seminarium genomfördes i november 2003. Inbjudna var samtliga företag som inspekterats i Stockholmsprojekten RIO 2002 och 2003 (137 st.), länsstyrelsen i Stockholm samt miljöinspektörer i de sex kommuner där inspektioner genomförts. Förutom resultatet från projekten presenterades också Kemikalieinspektionens produktregister, då ett stort antal brister gentemot produktregistret uppmärksammats.

Slutsatser från RIO 2003

Resultatet från RIO 2003 följer i stort resultaten från de 20 tidigare genomförda RIO-projekten. Det är fortfarande cirka hälften av inspektionerna som avslutas respektive erhåller föreläggande med redovisningskrav vid första granskningen. Detta kan bero på att det fortfarande är så att de flesta företag, som ingår i projekten, blir inspekterade för första gången. Den positiva påverkan som KemI anser att inspektionerna har på företagets regelbundenhet kommer att märkas först när vi börjar inspektera företag som tidigare inspekterats. Även de brister som observerats i årets projekt liknar i stort de som funnits i tidigare projekt.

Bland de utvalda företagen i RIO 2003 fanns fem agentföretag, d.v.s. företag som fått medgivande från Kemikalieinspektionen att för sina kunders räkning fullgöra anmälningsplikten för kemiska produkter till produktregistret. Agenternas kundlistor begärdes in för att kontrollera huruvida företagen på dessa listor var verksamhetsanmälda till produktregistret.

Vid kontroll av de kundlistor som begärts in visar det sig att det finns en hel del företag som borde vara verksamhetsanmälda men som inte är det. Uppgifterna indikerar nödvändigheten av ett större projekt för kontroll av verksamhetsanmälan för agentföretagens kunder.

Ett sådant projekt kommer att startas under 2004.

Ett antal specifika statistikfrågor om brister gentemot produktregistret var nya. Frågorna gällde antalet anmälda produkter, riktigheten i sammansättningsuppgifter m.m. Nästan 25 % av funna brister rör informationen som bolagen ska lämna till produktregistret. Detta är både förvånande och allvarligt då det är mycket viktigt att uppgifterna i produktregistret är riktiga. Uppgifterna används både för inspektionsverksamheten och för den årliga officiella statistiken som tas fram på uppdrag av SCB (Statistiska Centralbyrån).

Antalet polisanmälningar av företag var onormalt högt för RIO 2003. En bidragande orsak till det höga antalet anmälningar är den nya regel om miljöfarlighetsmärkning av beredningar som infördes sommaren 2002. Företagen hade under övergångstiden fram till årsskiftet 2002/2003 på sig att klassificera och märka produkterna enligt de nya kriterierna. Trots det var det alltså många företag som inte uppmärksammat de nya bestämmelserna.

Bakgrund

Brister

I det aktuella projektet observerades ett antal brister. Dessa brister kan delas in i tre nivåer beroende på graden av allvarlighet.

Formella brister är sådana som inte har någon betydelse för faran eller risken med produkten. Det kan t.ex. vara att risk- eller skyddsfraser eller rubrikerna i SDB inte är helt korrekta. Åtgärden blir vanligtvis ett påpekande.

Brister innebär att produktinformationen inte ger en fullständig bild av riskerna med produkten. Exempel på detta är inkonsekvenser mellan informationen i SDB och förpackningsmärkningen eller att produkten är felklassificerad. Många gånger är informationen i SDB inkonsekvent, d.v.s. informationen i de olika avsnitten ger inte samma bild av produktens farlighet. Brister är förenade med redovisningskrav, d.v.s. företagen föreläggs att redovisa vilka åtgärder de ämnar vidta för att rätta till bristerna.

Allvarligare brister är sådana som kan medföra stora risker vid användningen av produkterna. Det kan vara SDB eller förpackningsmärkning som saknas helt eller som inte är på svenska. Även avsaknad av miljöfarlighetsmärkning eller information om allvarliga hälsoskador, t.ex. allergi och cancer, betraktas som allvarliga brister. Allvarliga brister är straffsanktionerade och åtgärderna blir redovisningskrav, polisanmälan via åklagarmyndigheten samt i flera fall även miljöstraffavgift.

Vanligt förekommande brister i produktinformationen (SDB och förpackningsmärkning)

Avsnitt 2, Sammansättning / ämnenas klassificering

Klassificeringen av de ingående ämnena stämmer inte överens med ämnenas bindande klassificering i klassificeringslistan (bilaga 5 och 6 till KIFS 1994:12). En annan brist är att angivna haltintervall är för stora, t.ex. att haltintervallet 10 - 30 % anges när klassificeringsgränsen ligger på 20 %. I en beredning ska haltintervallen anges så att det klart går att avläsa ämnets bidrag till produktens klassificering.

Produktens sammansättning stämmer inte överens med den information som lämnats till produktregistret.

Avsnitt 3, Farliga egenskaper

Fullständig information saknas om produktens alla farliga egenskaper, t.ex. kan det saknas information om miljöfarlighet trots att produkten är klassificerad som miljöfarlig.

Avsnitt 4, Första hjälpen

Standardfraser anges oavsett hur produkten är klassificerad. En sådan vanlig brist är att råd om ögonspolning i 15 minuter anges oavsett om produkten har klassificerats som frätande/irriterande eller inte. För icke klassificerade produkter lämnas ibland information som antyder att produkten är miljö- eller hälsofarlig.

Avsnitt 11, Toxikologisk information

Här är brist på information vanligt. Det kan t.ex. saknas symtombeskrivningar eller att dessa enbart har placerats under avsnitt 3. Det kan saknas information om hälsofarliga effekter vid olika exponeringsvägar, exempelvis kan information om allergi saknas för en allergiklassad produkt.

Avsnitt 12, Ekotoxikologisk information

Informationen som lämnas kan vara bristfällig. I del fall saknas information under avsnitt 12 trots att produkten är klassificerad som miljöfarlig eller innehåller ämnen som klassificerats som miljöfarliga. Ibland är det oklart om informationen avser hela produkten eller ingående ämnen.

Avsnitt 15, Gällande bestämmelser

Informationen under avsnitt 15 överensstämmer inte med den som lämnas under avsnitt 2 eller i märkningen. T.ex. kan vissa risk- eller skyddfraser saknas.

Förpackningsmärkning

Ibland saknas risk- eller skyddfraser eller så är de felaktigt formulerade. I en del fall saknas farobeteckning. Det förekommer även att förpackningsmärkningen är på annat språk än svenska.

Åtgärder

Föreläggande / Redovisningskrav

Vid mer omfattande brister, eller då det rör sig om allvarligare brister, ställs krav på företagen att redovisa vilka åtgärder företaget ämnar vidta (t.ex. sända in uppdaterad SDB och förpackningsmärkning) för att rätta bristerna. Den andra redovisningen granskas (ny bedömning) och ärendet pågår tills dess att produktinformationen är acceptabel från regelsynpunkt.

Påpekanden

Vid mindre brister avslutas ärendet med påpekanden om brister som företagen förutsätts rätta till. Detta kan komma att kontrolleras vid senare tillfälle.

Anmälan

Vid allvarliga brister som är straffsanktionerade enligt miljöbalken sänder Kemikalieinspektionen in en anmälan om misstanke om brott till åklagarmyndigheten. Vanligt förekommande straffsanktionerade överträdelser är att produktinformation på svenska saknas eller att information om allvarliga egenskaper som exempelvis allergi eller miljöfarlighet saknas. Andra allvarliga överträdelser är avsaknad av tillstånd för försäljning av särskilt farliga ämnen eller att företaget inte har anmält sina produkter till produktregistret.

Miljösanktionsavgift

Flertalet straffbelagda överträdelser är även belagda med miljösanktionsavgift. Denna administrativa avgift infördes i samband med miljöbalken år 1999. Syftet med avgiften är främst att åstadkomma snabb rättelse hos företagen. Det är tillsynsmyndigheten som tar beslut om avgiften, efter det att företaget fått tillfälle att yttra sig i frågan. Avgifterna är fasta belopp som inte är beroende av företagets omsättning eller storlek. Beloppen, och vilka överträdelser som omfattas, anges i bilagan till förordningen (1998:950) om miljösanktionsavgifter.

Förbud

I vissa fall – då bolaget inte åtgärdar allvarliga brister – kan KemI välja att lägga ett förbud för aktuell produkt.

KEMI

KEMIKALIEINSPEKTIONEN • BOX 2 • 172 13 Sundbyberg • TEL 08-519 411 00 • FAX 08-735 76 98
e-post kemi@kemi.se • www.kemi.se